UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE SOCIALE

Consorțiu: Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, Institutul Național de Informații și Securitate „Bogdan, Întemeietorul Moldovei

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 327/478)+339.9(043.2)

RADU CORNELIU

FRONTIERA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII COOPERĂRII INTERNAȚIONALE ȘI FRONTALIERE

SPECIALITATEA 562.01 TEORIA ŞI METODOLOGIA RELAŢIILOR INTERNAŢIONALE ŞI A DIPLOMAȚIEI

Rezumatul tezei de doctor în științe politice

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Sociale a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:
SAKOVICI Vasili, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Membrii Comisiei de îndrumare:
BALAN Oleg, doctor habilitat în drept, profesor universitar
OSTAVCIUC Dinu, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
LAVRIC Aurelian, doctor în istorie, conferențiar universitar

Componența Comisiei de doctorat:
JUC Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice - *președinte*
SAKOVICI Vasili, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *conducător științific*
OSTAVCIUC Dinu, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare" a MAI – *referent*
CORNEA Sergiu, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hajdeu" din Cahul – *referent*
PÎRȚAC Grigore, doctor în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Studii Europene din Moldova - *referent*

Susținerea va avea loc la **10 octombrie 2025**, ora **14:00**, în ședința publică a Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe Sociale, Blocul IV al Universității de Stat din Moldova, sala 222 (mun. Chișinău, str. A. Mateevici, nr. 60, MD 2009, Republica Moldova).

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la **25 august 2025**.

Președinte al Comisiei de doctorat:
JUC Victor, dr. hab., prof. univ., _____

Conducător științific:
SAKOVICI Vasili, dr. hab., prof. univ., _____

Autor: RADU Corneliu _____

© RADU Corneliu, 2025

CUPRINS:

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....**4**

CONȚINUTUL TEZEI **8**

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....**24**

BIBLIOGRAFIE.....**28**

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI **31**

ADNOTARE (în limbile română, engleză și rusă) **32**

FOAIA PRIVIND DATELE DE TIPAR.....**35**

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei investigate sunt determinate de necesitatea creșterii eficienței politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei, reieșind din obiectivul de politică externă al statului, conform căruia „integrarea europeană reprezintă principalul obiectiv strategic al Republicii Moldova" [15], definind viitorul țării și impunând concentrarea eforturilor tuturor instituțiilor statului și a societății pentru realizarea acestei misiuni istorice a poporului moldovenesc. Această aspirație necesită revizuirea politicilor naționale, inclusiv a celor care vizează funcționarea structurilor de frontieră ale statului, prin implicarea lor în dezvoltarea relațiilor internaționale cu țările europene și organizarea cooperării frontaliere cu statele vecine România și Ucraina, la nivel regional.

Actualitatea cercetării rezidă, de asemenea, în necesitatea schimbării principiilor de funcționare a frontierei de stat, care, de la proclamarea independenței și până în prezent, în pofida schimbărilor majore din regiune și din țară, este percepută doar ca o linie de separare între state, îndeplinind exclusiv o funcție de barare. Ținând cont de faptul că, în prezent, s-a format un context favorabil în țară și în regiune, bazat pe valorile bunei vecinătăți și pe vectorul comun de dezvoltare externă european al Republicii Moldova, României și Ucrainei, se creează premisele de a uni și consolida eforturile autorităților de frontieră ale statelor vecine prin organizarea cooperării frontaliere, conform modelului spațiului de contact pentru interacțiune, ca instrument de promovare a cooperării internaționale în concordanță cu interesele naționale ale țării.

Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei, în acest context, cere stabilirea unei noi paradigme teoretico-conceptuale de funcționare a frontierei, ca element al unui sistem de stat unitar dedicat dezvoltării cooperării internaționale a țării, precum și fundamentarea unor noi viziuni științifice, teoretico-metodologice și a unor abordări practice a politicii de stat în domeniu, orientate nemijlocit spre dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare. Frontiera de stat constituie un subiect esențial în știință, având un rol determinant în procesele de integrare europeană și în asigurarea securității naționale și regionale. Creșterea importanței frontierei Republicii Moldova în relațiile internaționale impune o nouă abordare metodologică, axată pe analiza evoluției conceptului de frontieră, precum și pe influențele istorice, filosofice și politologice care determină funcționarea acesteia.

Cercetările autohtone tratează insuficient frontiera ca element al relațiilor internaționale și diplomației, iar cooperarea frontalieră este, de regulă, limitată la relațiile dintre autorități locale.

Studiul frontierei de stat ca factor al relațiilor internaționale și al cooperării frontaliere, concentrată pe specificul Republicii Moldova, a necesitat o cercetare interdisciplinară vastă, care

a cuprins: teoria relațiilor internaționale în paradigma realismului politic (Realpolitik) (H. Morgenthau [25], R. Ashley [4], J. Ruggie [35]), bazată pe prioritatea intereselor naționale în procesul de formare a cooperării internaționale și frontaliere, precum și ca instrument al politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei (V. Sakovici [54], V. Juc [19], V. Beniuc [5]); teoria diplomației, având ca misiune principală protejarea intereselor naționale (H. Kissinger [20], M. Malița [23], A. Burian [7], A. Roman [53], V. Saca [36], V. Teosa, G. Vasilescu și E. Ciobu [41]); teoria geopoliticii în contextul cercetării teoretico-metodologice (F. Ratzel [34], K. Haushofer [56]) și al argumentării importanței pentru Republica Moldova a cooperării cu statele vecine conform principiului matricei geopolitice (D. Paiu [28; 29], S. Almang [3]); teoria studiilor frontierei (border studies), care cercetează și explică funcțiile frontierelor, instituțiile de frontieră și procesele frontaliere (D. Newman [26], J. Prescott [30], V. Kolosov [47; 48], O. Țvetkova [57]).

Cercetarea de față a inclus studiul documentelor oficiale ale Uniunii Europene, ale organizațiilor internaționale, precum și actelor normative și instituționale din țările membre UE. Analiza cuprinde legislația Republicii Moldova, României și Ucrainei, directivele și comunicările emise de Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Europei. O atenție deosebită a fost acordată analizei politicilor naționale, strategiilor și programelor Republicii Moldova, orientate spre dezvoltarea relațiilor internaționale în ansamblu, cât și prin prisma funcționării frontierei de stat în contextul politicii de integrare europeană.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării. În cadrul prezentei cercetări științifice, în premieră pentru Republica Moldova, este analizat în mod complex, din perspectivă politologică, fenomenul frontierei de stat în calitate de instrument al relațiilor internaționale și al cooperării frontaliere. Pe baza analizei unui număr mare de fapte, procese social-istorice și politice, autorul argumentează științific că implicarea structurilor frontierei de stat în cooperarea internațională cu țările UE și în cooperarea frontalieră cu statele vecine – România și Ucraina – constituie o direcție importantă, esențială pentru sporirea eficienței realizării politicii de integrare europeană.

Pentru prima dată în Republica Moldova se fundamentează științific un nou concept cu privire la funcționarea frontierei de stat, care propune a înlocui funcția de „barare” a frontierei, cu organizarea unui spațiu frontalier de contact, împreună cu statele vecine România și Ucraina, în care statele își extind cooperarea economică, cultural-civilizațională, socială și de altă natură, în cadrul politicii de integrare europeană.

Originalitatea cercetării constă în aplicarea teoriei de natură interdisciplinară, precum și în utilizarea abordărilor teoretice de bază ale științei relațiilor internaționale și a diplomației pentru înțelegerea și analiza obiectului de studiu.

Scopul lucrării constă în identificarea rolului și evaluarea semnificației frontierei de stat, precum și în analiza noilor abordări teoretico-conceptuale privind funcțiile acesteia în implementarea politicii de stat în domeniul cooperării internaționale, prin utilizarea mecanismelor practice ale cooperării frontaliere, în corespundere cu strategia de integrare europeană.

Pentru realizarea scopului propus, au fost stabilite următoarele **obiective**:

- analiza dimensiunii istoriografice de cercetare a evoluției conceptului de „frontieră" ca factor ce formează realitățile relațiilor internaționale;
- analiza abordărilor teoretice și stabilirea dimensiunilor metodologice ce privesc cercetarea cooperării internaționale și frontaliere prin prisma funcționării frontierei de stat;
- cercetarea politicii de frontieră și formelor de cooperare internațională a UE cu țările terțe, inclusiv Republica Moldova;
- cercetarea aspectelor științifico-conceptuale și organizatorico-practice ale cooperării frontaliere;
- examinarea retrospecției istorice a influenței politicii externe și a relațiilor internaționale ale Republicii Moldova asupra politicii de frontieră, cooperării internaționale și frontaliere;
- determinarea particularităților conceptuale și practice de formare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei;
- analiza principalelor direcții ale politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei;
- elaborarea propunerilor privind introducerea unor modificări în politica actuală a Republicii Moldova în domeniul frontierei.

Ipoteza științifică a tezei susține că: cooperarea internațională și frontalieră în cadrul funcționării frontierei de stat influențează direct relațiile internaționale și dinamica cooperării regionale și reprezintă instrumente eficiente ale politicii externe a Republicii Moldova, precum și un mijloc eficace de asigurare a intereselor naționale, cu condiția organizării cooperării frontaliere cu statele vecine, România și Ucraina, și a cooperării internaționale în domeniul frontierei cu UE, ce cuprinde toate direcțiile de colaborare bilaterală.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor alese. Caracterul complex al temei și obiectivele stabilite au impus o metodologie bazată pe principii și metode generale de cunoaștere științifică, aplicate în studiul proceselor social-politice, precum și pe abordări teoretice specifice naturii problemei cercetate. Întreaga lucrare se bazează pe *principiile logicii dialectice*, care impun cercetătorului să analizeze fenomenele studiate în evoluția lor și în interdependență cu alte fenomene, și pe *abordarea sistemică*, care presupune că orice schimbare sau modificare a parametrilor definitorii ai relațiilor dintre elementele sistemului internațional influențează inevitabil funcționalitatea frontierelor.

În scopul cercetării obiectului de studiu, au fost aplicate metode teoretice generale: *cauzală*, cu ajutorul căreia a fost analizată evoluția politicii de frontieră și relațiilor de cooperare a Republicii Moldova și Uniunii Europene; *comparativă*, care a permis examinarea experiențelor și modelelor de cooperare internațională prin comparație, având ca punct de referință funcționarea frontierelor naționale în cadrul proceselor de integrare europeană; *istorică*, prin care au fost analizate fundamentele relațiilor de cooperare dintre societăți și state de la origini până în perioada contemporană; *diacronică*, care a permis structurarea și etapizarea temporală a proceselor evolutive ale relațiilor internaționale ale Republicii Moldova și dezvoltării politicii de stat în domeniul frontierei; *instituțional-funcțională*, pentru analiza structurilor statale și supranaționale, a competențelor, atribuțiilor, funcțiilor lor de adoptarea și realizarea politicii de stat în domeniul frontierei. La fel, au fost aplicate metode teoretice generale: cauzală, comparativă, istorică, diacronică, instituțional-funcțională, precum și metode logice: analiza și sinteza, inducția și deducția, analogia și modelarea.

Pentru componenta empirică au fost aplicate metode sociologice: interviuri cu factori de decizie din Republica Moldova, România și Ucraina, vizând competențele instituționale de dezvoltare a cooperării, chestionare pentru identificarea domeniilor actuale de colaborare.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea unui nou concept teoretic privind funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova și fundamentarea aplicării sale practice, în vederea consolidării relațiilor internaționale prin care sunt realizate interesele naționale ale statului.

Valoarea aplicativă rezidă în concluziile elaborate de autor, cu relevanță directă și concretă pentru factorii de decizie implicați în formarea politicii de frontieră, pentru autoritățile publice competente în gestionarea proceselor de funcționare a frontierei de stat, precum și pentru reprezentanții structurilor statului responsabile de politica externă. Conținutul lucrării poate fi folosit ca suport teoretic și empiric în elaborarea cursurilor universitare.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Concepțiile și concluziile generale formulate în teza de față reprezintă rezultatul investigațiilor științifice realizate de autor pe parcursul a cinci ani de studii de doctorat. Rezultatele cercetării au fost discutate și au primit aprobare în cadrul a șase foruri științifice și practice naționale și internaționale. La fel, compartimentele de bază, concluziile și recomandările formulate au fost expuse în reviste științifice de prestigiu din Republica Moldova, România și Belarus, precum: „Moldoscopie”, „Relații Internaționale Plus”, „Legea și Viața”, „Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM: științe juridice”; „Universul Juridic”.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza de doctor a fost realizată în baza scopului și obiectivelor propuse spre cercetare și este alcătuită din: adnotare în trei limbi, lista abrevierilor, introducere, trei capitole cu opt subcapitole, concluzii generale, recomandări, bibliografie, anexe.

Introducerea evidențiază actualitatea şi importanța temei cercetate, situația în domeniul de cercetare, noutatea, originalitatea științifică şi problema științifică soluționată de către autor, sunt formulate scopul şi obiectivele lucrării, ipoteza, suportul metodologic și teoretico-științific al investigației, valoarea aplicativă a tezei, aprobarea rezultatelor obținute, precum şi se efectuează o descriere succintă a compartimentelor tezei.

În **capitolul 1 Frontiera de stat ca obiect de cercetare în științele politice**, este reprezentat suportul istoriografic, precum și teoretico-metodologic de cercetare al relațiilor de cooperare internațională și frontalieră prin prisma evoluției conceptului de frontieră în diferite perioade de formare și dezvoltare a statelor naționale.

1.1. Frontiera de stat ca factor esențial al relațiilor internaționale: aspecte istoriografice ale cercetării evoluției conceptului, evidențiază complexitatea conceptului de frontieră de stat în contextul relațiilor internaționale și relevanța acestuia pentru Republica Moldova, subliniind rolul în evoluția statalității, cooperării internaționale și frontaliere.

Analiza stadiului de cercetare se realizează interdisciplinar, structurat, publicațiile fiind împărțite în patru blocuri principale:

Primul, include publicații de natură teoretică generală, axate pe perioada anterioară apariției și funcționării statelor naționale, în care autori precum: I. J. Hardwick [17], P. Wells [43], V. Buzilă [10] ș.a. arată că ideea de spațiu limitat, generată încă din relațiile tribale, a pus bazele conceptualizării frontierelor ca instrumente de vecinătate și cooperare între popoare. Publicațiile rezumă sensul limitelor de vecinătate, ce conturează conceptele de: frontieră, spațiu de frontieră, cooperare internațională de frontieră și frontalieră, care s-au regăsit ulterior în teoria relațiilor internaționale și în practica politicii de frontieră a statului, subdivizând „frontierele în spațiale, temporale, externe și interne, cantitative și calitative” [50].

Al doilea bloc, include publicații de ordin teoretico-cognitiv privind formarea statelor naționale cu frontierele lor de stat și constituirea relațiilor internaționale. Subiectul relaționării dintre popoare la frontiere, care a generat reguli de traversare a limitelor teritoriale, de instituire a punctelor de trecere a frontierei, de plată a taxelor pentru tranzit și comerț, etc., este redat în lucrările lui: V. Aelenei [1], O. Merisalo [24], V. Temușev [55] ș.a. Cercetările demonstrează, că frontierele erau mai puțin linii de separare și mai mult zone de interacțiune între popoare, cu precădere a celor amplasate în preajma frontierelor. [36, p. 183-184]

Al treilea bloc reflectă cercetările științifice și publicațiile de natură teoretică privind rolul frontierelor de stat în arealul relațiilor internaționale, al cooperării internaționale și frontaliere.

Obiectul de studiu este cercetat prin prisma realismului politic [25] [6]. Interesul național este văzut nu doar ca un factor esențial pentru asigurarea securității naționale, ci, mai ales, ca o strategie de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană (V. Sakovici [54], V. Juc [19], V. Beniuc [5], V. Saca [36], A. Roman [53]), conturând necesitatea adaptării politicii actuale de funcționare a frontierei de stat a Republicii Moldova, orientată dual: 1) spre delimitarea jurisdicțiilor, participarea, ca componentă structurală a securității naționale; 2) spre transformarea într-un element-cheie al relațiilor internaționale, al cooperării internaționale și frontaliere cu țările vecine, prin redefinirea funcțiilor frontierei de stat.

Diplomația, ca formă esențială de activitate internațională (G. Maior [22], A. Burian [8]), abordează tangențial și aspectele de frontieră (stabilirea, delimitarea, demarcarea, cooperarea, soluționarea incidentelor, etc.). (M. Orzeata [27], V. Popov [51])

Funcționarea frontierei de stat în contextul relațiilor internaționale, analizată din perspectiva geopolitică, este amplu tratată în lucrările unor autori precum F. Ratzel [34], K. Haushofer [56], A. Burian [9]. Frontiera este considerată un element esențial al suveranității, apărând interesele naționale în relațiile internaționale. Ea este descrisă ca „un produs al mișcării, periferia teritoriului statal, economic și național” [52].

În cadrul „studiilor frontierei” (*border studies*), un interes științific aparte îl reprezintă *abordarea politică a frontierei* [26] [30][49][57], care specifică conceptul de *spațiu politic* - unul dintre principalele atribute ale statului modern - un „pod teoretic” care conectează mai multe ansambluri geopolitice [13].

Al patrulea bloc reprezintă cercetările savanților moldoveni, ce includ aspecte ale funcționării frontierelor în contextul cooperării internaționale, inclusiv al cooperării frontaliere cu țările vecine, analiza documentelor oficiale și a actelor normative ale Republicii Moldova în domeniu. Se constată că cercetarea frontierei de stat, analiza rolului și influenței acesteia asupra relațiilor internaționale și frontaliere nu au fost abordate sistematic de către doctrinarii autohtoni. Cu toate acestea, aspectele legate de funcționarea frontierelor moldovenești, într-o anumită măsură, sunt reflectate în studiile privind problemele de politică externă, securitate națională și de orientare strategică a Republicii Moldova, ale cercetătorilor: V. Ungureanu [42], S. Cebotari și V. Lungu [12], N. Albu și C. Culicovschi [2], G. Căldare [11], A. Lavric [21], I. Erhan [16].

Subcapitolul 1.2 Abordări teoretico-metodologice privind cercetarea cooperării internaționale și frontaliere prin prisma funcționării frontierei de stat este dedicat analizei

multiplelor teorii, perspective, modele și metode de investigație în cadrul studiului interdisciplinar ce cuprinde relațiile internaționale, diplomația, geopolitica și studiile frontierei (border studies).

Sintagma „*politică de frontieră*" se consideră noțiune de ordin general și se utilizează pentru a descrie domeniul de frontieră în general, sau caracteristic altor state sau uniuni de state.

Sintagma „*politică de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei*" – este de ordin specific și se folosește pentru a reda nemijlocit întregul spectru de activități realizate pentru asigurarea funcționării frontierei de stat a Republicii Moldova.

Cooperarea internațională constituie categoria fundamentală a tezei, care, prin prisma frontierei de stat, integrează dimensiunile politice, socio-economice și culturale, reflectând interdependențele dintre state și interacțiunile teritoriale prin cooperarea frontalieră.

În teză se analizează conceptul de „*matrice geopolitică*", ca mecanism de consolidare și concertare a cooperării internaționale și regionale. *Principiul matricei geopolitice* afirmă că acțiunea externă a unui actor statal sau non-statal este constrânsă şi orientată de o „matrice" multidimensională – adică un ansamblu relativ stabil de factori spațiali, istorici, demografici, culturali şi instituționali – iar modificarea oricărui element-cheie din această configurație propagă ajustări în celelalte dimensiuni, până la restabilirea unui nou echilibru strategic.

Sintagma „*matrice geopolitică*" nu reprezintă un concept canonic în teoria relațiilor internaționale, dar circulă tot mai des ca metaforă analitică în lucrări academice din spațiul românesc, rus, anglo-saxon şi francofon pentru a desemna „grila de factori" (geografie, istorie, poziționare strategică, identitate, etc.) care structurează opțiunile de politică externă ale unui stat sau grup de state. [3] [28; 29]

Metodologia de cercetare a temei cuprinde utilizarea unor principii și metode generale de cunoaștere științifică, larg folosite în studiul proceselor social-politice, precum și abordări teoretice specifice naturii problemei analizate.

Abordarea funcțională [45] ce constă în cercetarea relației frontierei cu teritoriile adiacente și permeabilității acesteia pentru fluxurile transfrontaliere, a permis aprecierea stării *de facto* a lucrurilor, intențiile, aspirațiile și perspectivele dezvoltării cooperării internaționale a Republicii Moldova reieșind din funcționalitatea frontierei de stat.

Abordarea geografico-politologică [48] accentuează impactul produs de frontiere și de stabilitatea acestora asupra stării relațiilor internaționale și este generată de contextul geopolitic regional din perioada actuală. Frontiera de stat moldovenească, fiind expusă variilor amenințări și riscuri, influențează relațiile de cooperare regionale.

Abordările postmoderniste: *abordarea „geopolitică"* – studiul impactului proceselor de globalizare și integrare asupra frontierelor politice, rolul lor din punct de vedere al securității;

abordarea „politică-percepție-practică” – cercetarea relației dintre politica de frontieră, percepțiile și practicile oamenilor; *abordarea „eco-politică”* – studiul corelării frontierelor politice și naturale au scos în evidență schimbarea rolului și funcțiilor frontierei în corespundere cu tendințele moderne, precum: creșterea fluxurilor transfrontaliere de persoane, informațiilor, bunurilor, capitalului, energiei, poluanților, extinderea competențelor organizațiilor internaționale și creșterea influenței actorilor transfrontalieri în diverse domenii de activitate (mișcări etnice și sociale, organizații non-guvernamentale), etc. [48]

Întreaga lucrare se bazează pe *principiile logicii dialectice*, care au impus analiza fenomenelor studiate în evoluția lor și în interdependență cu alte fenomene, precum și pe *abordarea sistemică*, care presupune că orice schimbare sau modificare a parametrilor definitorii ai relațiilor dintre elementele sistemului internațional influențează inevitabil funcționalitatea frontierelor.

Au fost aplicate metode teoretice generale: *cauzală*, pentru analiza evoluției politicii de frontieră și relațiilor de cooperare a Republicii Moldova și UE; *comparativă* - a permis examinarea experiențelor și modelelor de cooperare internațională prin comparație, având ca punct de referință funcționarea frontierelor naționale în cadrul proceselor de integrare europeană; *istorică*, prin care au fost analizate fundamentele relațiilor de cooperare dintre societăți și state de la origini până în perioada contemporană; *diacronică* - a permis structurarea și etapizarea temporală a proceselor evolutive ale relațiilor internaționale ale Republicii Moldova și dezvoltării politicii de stat în domeniul frontierei; *instituțional-funcțională*, pentru analiza structurilor statale și supranaționale, a competențelor, atribuțiilor, funcțiilor lor în adoptarea și realizarea politicii de stat în domeniul frontierei, metodele logice: analiza și sinteza, inducția și deducția, analogia și modelarea.

Pentru complementarea părții empirice a tezei au fost aplicate metodele sociologice de cercetare (ancheta). Au fost realizate 3 interviuri cu factorii de decizie din Republica Moldova, România și Ucraina care au permis stabilirea gradului de competență instituțională a autorităților de frontieră pentru cooperarea internațională și frontalieră. Instrumentul de anchetare (chestionarul) a fost aplicat asupra unui număr de 100 de persoane băștinașe a localităților amplasate în preajma frontierei de stat (în zona de frontieră) care a permis evidențierea celor mai actuale și necesare domenii de cooperare frontalieră.

Subcapitolul 1.3 Concluzii la capitolul 1 reprezintă rezultatul analizei istoriografice, teoretico-conceptuale și metodologice a obiectului cercetat:

1. Studiul frontierelor de stat, în special în contextul Republicii Moldova, reprezintă un domeniu de cercetare complex, ce necesită o abordare interdisciplinară, integrând relațiile internaționale, politologie, geopolitică și studiile frontierei (border studies). Analiza teoretică realizată a

evidențiat, că frontiera de stat nu este doar o linie de separare între entitățile teritoriale, ci un element fundamental în configurarea relațiilor internaționale și în dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere.

2. Evoluția istorică a conceptului de frontieră reflectă importanța sa în definirea statalității și în modelarea dinamicii geopolitice. Studierea frontierelor din perspectivă istorico-politologică demonstrează că delimitările teritoriale au fost și rămân actuale și esențiale, contribuind la stabilirea unor relații de bună vecinătate și la dezvoltarea mecanismelor de reglementare a interacțiunilor dintre comunități. Frontierele, încă din cele mai vechi timpuri, au marcat considerabil organizarea socială și politică, influențând relațiile dintre triburi, societăți și state.

3. În sensul cooperării internaționale, frontiera de stat joacă un rol crucial în definirea relațiilor dintre state și în dezvoltarea parteneriatelor strategice. În acest context, funcționarea frontierelor este analizată prin prisma teoriei realismului politic, care explică modul în care frontierele influențează securitatea statelor și politica externă, delimitând spațiul suveran al fiecărui actor internațional și stabilind cadrul juridic pentru cooperarea dintre ei.

Pe de altă parte, cooperarea frontalieră se manifestă într-un mod distinct, concentrându-se pe relațiile dintre teritoriile și regiunile de frontieră și pe dezvoltarea interacțiunilor economice, sociale și culturale între comunitățile aflate de o parte și de alta a frontierei pentru realizarea intereselor naționale.

4. Frontiera de stat a Republicii Moldova, în contextul integrării europene, trebuie percepută atât ca o barieră juridică, cât și ca un spațiu de interacțiune. UE promovează conceptul de frontieră deschisă între statele membre în vederea facilitării relațiilor comerciale și a schimburilor culturale. Astfel, politicile Republicii Moldova în acest domeniu trebuie să fie armonizate cu standardele europene, evitând astfel izolarea economică și promovând dezvoltarea durabilă a teritoriilor sale de frontieră.

5. Eficiența politicilor de frontieră depinde de adaptarea acestora la realitățile internaționale, de compatibilitatea legislației naționale cu normele europene și de consolidarea mecanismelor de cooperare cu statele vecine. În acest sens, este esențială o clarificare a statutului frontierelor în raport cu procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, care implică atât reglementarea deplină a delimitării teritoriale, cât și o ajustare a mecanismelor de cooperare la standardele europene.

6. Metodologia cercetării frontierelor trebuie să includă atât analiza documentelor istorice și juridice, cât și studiul interacțiunilor sociale și economice din teritoriile și regiunile de frontieră. Prin integrarea abordărilor istorice, politologice și economice, cercetarea frontierelor de stat oferă o înțelegere complexă a rolului acestora în consolidarea statalității și în dezvoltarea relațiilor

internaționale. Studiul reglementărilor și al practicilor internaționale privind gestionarea frontierelor contribuie la îmbunătățirea strategiilor naționale de securitate și la crearea unor mecanisme eficiente de cooperare internațională.

7. Cooperarea frontalieră, pe lângă aspectele economice și juridice, conține o dimensiune socială importantă. Comunitățile de frontieră dezvoltă interacțiuni ce depășesc limitele impuse de stat, iar relațiile culturale și istorice dintre populațiile din teritoriile frontierei contribuie la menținerea unor legături strânse între acestea. Astfel, cooperarea frontalieră devine un instrument esențial pentru consolidarea relațiilor internaționale și pentru promovarea stabilității regionale.

În **capitolul 2, Frontiera de stat în sistemul relațiilor internaționale**, sunt cercetate conceptele și practicile europene ale relațiilor internaționale de frontieră și aspectele frontaliere ale cooperării internaționale ca parte a politicii de funcționare a frontierei de stat. Este analizată interdependența politicii de stat în domeniul frontierei și politica externă a statului, dialectica eficacității cooperării internaționale și a regimului de funcționare a frontierelor.

Subcapitolul 2.1. Politica de frontieră și cooperarea internațională a Uniunii Europene în contextul asigurării securității frontaliere reprezintă analiza politicii de frontieră a UE, subliniind aspectele de securitate și principiile de gestionare a frontierelor interne și externe ale UE, precum și impactul acestora asupra statelor vecine, inclusiv asupra Republicii Moldova.

Politica de frontieră și practica funcționării frontierelor UE au particularitățile lor în asigurarea securității frontaliere, respectând în mod obligatoriu libertățile europene ale omului și cetățeanului. Ea se realizează prin împărțirea frontierelor în interne și externe, fiecare având condiții și metode diferite de funcționare. [38, p. 66]

Politica de control a frontierelor comune ale UE, nu urmărește crearea unui sistem juridic comun, ci schimbul de informații și experiențe, precum și elaborarea unor standarde care să servească drept reper pentru optimizarea politicilor de frontieră naționale ale statelor membre și țărilor candidate la aderare [18]. Ca particularitate a politicii de frontieră a UE se remarcă diferențierea frontierelor, dar și a politicii de gestionare a lor: frontierele interne creează condiții favorabile pentru cooperarea economică între țările membre, în timp ce frontierele externe asigură securitatea UE, în primul rând, prin combaterea terorismului și migrației ilegale [38, p. 68].

„Criza migrațională din Europa, începând cu anul 2015” [46, p. 85] a stimulat necesitatea creșterii capacității de reacție a UE la riscurile și amenințările externe încă din stadiile incipiente ale acestora și la declanșarea lor la frontierele externe propriu-zise [38, p. 70]. În acest sens, *politica de gestionare integrată a frontierelor* a devenit o componentă importantă a politicii de frontieră a UE, ce presupune măsuri interconectate și coordonate, implementate de statele membre ale UE, precum și de instituțiile acesteia, în cadrul controlului la frontierele externe ale Uniunii [46].

Gestionarea integrată a frontierei vizează aplicarea unui set comun de standarde și practici, concentrat pe „domenii-cheie: controlul frontierei; investigarea crimelor transfrontaliere; modelul de acces pe patru nivele; cooperarea interinstituțională și internațională; coordonare și coerență a activităților țărilor membre UE, al spațiului Schengen și altor autorități unionale” [40, p. 4].

Cadrul juridic internațional, organizatoric și de reglementare al UE, aflat în continuă perfecționare, arată că problema asigurării securității la frontierele externe ale UE a fost rezolvată, în mare parte, cu succes și într-un mod unic, reușindu-se, în același timp, menținerea liberei circulații a cetățenilor Uniunii la frontierele interne. Securitatea frontierelor externe ale UE este, în bună măsură, asigurată și prin transferul problemelor Uniunii către frontierele țărilor vecine sau ale statelor cu aspirații de aderare (inclusiv Republica Moldova), lucru care nu întotdeauna corespunde intereselor lor naționale. Această problemă ar trebui soluționată în fiecare caz specific, respectând interesul UE, dar și perspectiva creșterii eficienței politicii de frontieră a statelor naționale non-UE. O astfel de politică de frontieră, orientată spre menținerea securității colective, va contribui la formarea unei ordini mondiale stabile, care, la rândul său, va consolida securitatea continentului european în ansamblu. [39, p. 78]

În ***subcapitolul 2.2 Cooperarea internațională frontalieră a Republicii Moldova cu România și Ucraina: aspecte ştiinţifico-conceptuale, organizatorice şi practice*** sunt redate aspectele teoretice și practice ale cooperării frontaliere, provocările și oportunitățile ce le oferă în contextul politicii de stat în domeniul frontierei, dar și posibilitățile de realizare a cooperării frontaliere între Republica Moldova, România și Ucraina.

Politica de frontieră este determinată de caracteristicile specifice ale țării, politica statelor vecine, caracteristicile social-economice și culturale ale teritoriilor adiacente frontierei, intensitatea fluxurilor transfrontaliere, amenințările și provocările la adresa securității ș.a. Specificul actual al Republicii Moldova constă în prezența condițiilor favorabile de relaționare cu statele vecine, precum și cu statele partenere din UE, ceea ce oferă posibilitatea adaptării politicii de frontieră a statului, care ar trebui să vizeze nu doar consolidarea și perfecționarea măsurilor de protecție și securitate, ci și implementarea unor măsuri orientate către diverse aspecte ale creșterii eficienței dezvoltării naționale, prin cooperarea frontalieră.

Cooperarea frontalieră presupune acțiunile directe și coordonate ale regiunilor adiacente, situate pe teritoriile aflate în imediata vecinătate a frontierei comune (teritoriile de frontieră) sub jurisdicția diferitor state, cu scop de consolidare a relațiilor internaționale între ele. Cooperarea frontalieră oferă oportunitatea de valorificare a specificului regiunilor de frontieră pentru sporirea eficienței cooperării internaționale în domeniile social-economic, ecologic, cultural ș.a.

Cooperarea frontalieră, în opinia noastră, ar trebui să includă trei direcții: prima - realizarea funcțiilor locale - asigurarea legăturilor social-economice și culturale ale populației teritoriilor de frontieră, dezvoltarea comerțului frontalier, rezolvarea problemelor de mediu, furnizarea de servicii medicale, educaționale și culturale; a doua - este motivată de interacțiunea teritoriilor de frontieră întru realizarea funcțiilor naționale: transport, protecția frontierei și asigurarea protecției spațiului economic național, prevenirea și eliminarea consecințelor dezastrelor naturale etc.; a treia - constituie activitatea economică externă a regiunilor de frontieră.

Eficiența cooperării frontaliere dintre Republica Moldova, România și Ucraina va fi determinată de o serie de factori și condiții: 1) prezența frontierelor recunoscute și oficializate internațional; 2) starea infrastructurii de frontieră, inclusiv punctele de trecere; 3) nivelul de dezvoltare al relațiilor politice şi de cooperare între țările vecine; 5) nivelul necesar de securitate în regiunile de frontieră; 4) nivelul de dezvoltare social-economică al regiunilor de frontieră și potențialul care poate fi utilizat pentru cooperare; 6) prezența legislației care reglementează relațiile tuturor participanților la implementarea activității internaționale în teritoriile de frontieră; 7) particularitățile etno-culturale ale teritoriilor de frontieră și legăturile istorice care s-au dezvoltat între comunitățile locale; 8) potențialul de dezvoltare al teritoriilor de frontieră.

Pentru dezvoltarea cooperării frontaliere între Republica Moldova, Ucraina și România este importantă organizarea acțiunilor comune pentru dezvoltarea tuturor aspectelor cooperării pe principiul *matricei geopolitice*, ca cooperare între statele ce au o amplasare geografică comună, stabilesc obiective strategice similare și au orizonturi politice similare, bazate pe fundamente istorice și asemănări culturale [29]. Republica Moldova, România și Ucraina sunt cele care au toate caracteristicile matricei geopolitice: politica de bună vecinătate și asistență reciprocă; o politică externă comună pe probleme strategice de cooperare și aderare la Uniunea Europeană și NATO; cooperare în toate domeniile: economică, culturală, socială și de securitate.

Ținând cont de vectorul de dezvoltare al Republicii Moldova axat pe integrarea europeană, cooperarea frontalieră eficientă necesită măsuri pentru adaptarea corespunzătoare a frontierei la cerințele de asigurare a interacțiunii la toate nivelurile: local, național și interstatal.

Subcapitolul 2.3 Influența politicii externe și a relațiilor internaționale ale Republicii Moldova asupra politicii de frontieră, cooperării internaționale și frontaliere: retrospecție istorică include periodizarea și analiza impactului politicii externe și relațiilor internaționale asupra politicii de frontieră a Republicii Moldova, scoate în evidență schimbările majore ale regimului de funcționare a frontierei în corespundere cu vectorul politic de dezvoltare a țării.

Din perspectiva regimului de funcționare a frontierei de stat, eficacitatea acestuia se află într-o relație dialectică: pe de o parte, este necesară facilitarea circulației persoanelor și bunurilor,

promovarea cooperării economice și a asistenței reciproce în diverse domenii, precum și susținerea interacțiunii pozitive între state; pe de altă parte, trebuie garantate suveranitatea și securitatea națională, printr-o gestionare eficientă a riscurilor și amenințărilor potențiale la frontieră.

Regimul de funcționare a frontierei de stat, ca rezultat al relațiilor internaționale și frontaliere stabilite și promovate de Republica Moldova, reflectă mai multe perioade de dezvoltare a statului, corespunzătoare vectorilor politici de orientare externă a țării. În contextul regimului de funcționare a frontierei, dezvoltarea Republicii Moldova este împărțită convențional în patru perioade: anii 1991-2001, 2001-2009, 2009-2022 și 2022-prezent. Fiecare perioadă a lăsat amprente caracteristice în structurile autorităților de frontieră, precum și în conștiința colectivă - concepte și viziuni, subdiviziuni și obiceiuri, care, în mare măsură, explică logica reformelor efectuate pentru dezvoltarea funcționalității frontierelor. [31, p. 47]

Prima perioadă (1991-2001) a fost marcată de eforturile Republicii Moldova în dezvoltarea cooperării internaționale cu statele vecine și alte organisme internaționale pentru consolidarea independenței, stabilizarea politică, dezvoltarea economică și îmbunătățirea relațiilor de parteneriat. Regimul de funcționare a frontierei de stat, în perioada menționată, a reflectat tranziția Republicii Moldova de la o componentă a Uniunii Sovietice la o țară independentă, cu frontiere naționale. Efectul scontat al regimului de funcționare a frontierei a fost adaptarea la noile cerințe și norme internaționale în materie de securitate, precum și gestionarea provocărilor specifice: conflictul transnistrean și criminalitatea transfrontalieră.

A doua perioadă (2001-2009) a reprezentat următorul pas în direcția consolidării cooperării internaționale a Republicii Moldova cu UE și statele vecine, în care țara și-a întărit aspirațiile europene și angajamentul său față de valorile și standardele europene. Interesul pentru integrarea europeană a avut impact asupra regimului de funcționare a frontierei de stat, care a fost subiectul inițierii unor ajustări și îmbunătățiri, în scopul asigurării unei gestionări eficiente, securizate și conforme cu standardele internaționale. Aprofundarea relațiilor de cooperare între autoritățile de frontieră naționale cu cele similare ale țărilor vecine și europene, fac ca atât frontiera de est cu Ucraina, cât și cea de vest cu România, să înceapă a fi gestionate în baza unor principii și metode uniforme, culese din practicile gestionării frontierelor externe ale UE.

A treia perioadă (2001-2022) a devenit un examen la care a fost supusă Republica Moldova în fața UE în partea ce ține de menținerea și dezvoltarea relațiilor internaționale și frontaliere, ținând cont de modelarea funcționării frontierelor de stat în vederea corespunderii standardelor europene propuse. Republica Moldova, prin schimbarea concepției de gestionare a frontierelor sale în direcția îmbunătățirii nivelului de securitate, s-a apropiat de instituțiile unionale și ale statelor membre UE, contribuind astfel la realizarea parțială a intereselor sale naționale, în

particular – la obținerea regimului liberalizat de vize pentru circulația cetățenilor săi în țările Uniunii, precum și la adoptarea documentelor relevante pentru continuarea asocierii țării la UE.

Perioada a patra (2022-prezent), în care Republica Moldova obține statutul de țară-candidată la aderare în UE, reprezintă etapa în care gestionarea frontierei ar trebui să corespundă deplin standardelor europene. Totodată, sunt de evidențiat schimbările geopolitice majore, ca urmare a războiului dintre Federația Rusă și Ucraina pe teritoriul ultimei, poziția și gradul de implicare a Republicii Moldova în soluționarea acestuia, implicit prin prisma funcționării frontierei de stat.

Subcapitolul 2.4 Concluzii la capitolul 2 reprezintă următoarele rezultate:

1. Interdependența dialectică dintre politica de stat în domeniul frontierei și politica externă a Republicii Moldova variază: de la cooperarea cu CSI, la etapa inițială de formare a frontierei de stat, până la tranziția activă către standardele UE privind managementul integrat al frontierei în perioada actuală. Un aspect rămâne neschimbat: principala sarcină a autorității de frontieră a Republicii Moldova este asigurarea securității frontaliere, iar funcția principală a frontierei a fost și rămâne cea de barare, ceea ce, în condițiile actuale, nu corespunde pe deplin intereselor naționale și reprezintă un factor disuasiv în dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere.
2. Experiența UE de gestionare integrată a frontierelor externe, în contextul aspirațiilor Republicii Moldova de aderare la UE, este, importantă, contribuind la sporirea securității naționale și regionale. Totuși, cerințele UE ca autoritatea de frontieră a Republicii Moldova să îndeplinească exclusiv funcții legate de securitate frontalieră nu corespunde pe deplin intereselor naționale.
3. Cooperarea frontalieră se consideră a fi una dintre direcțiile esențiale ale politicii de stat privind gestionarea frontierelor pentru dezvoltarea cooperării interstatale, ce permite valorificarea particularităților și oportunităților oferite de teritoriile de frontieră întru sporirea eficienței interacțiunii în domeniul social-economic, ecologic, cultural ș.a.

Teritoriile de frontieră sunt teritorii situate în imediata apropiere a frontierei de stat, care resimt cel mai mult influența frontierei, dar și a țării vecine, și care dispun de un potențial special, suplimentar de dezvoltare și cooperare internațională, influențat de următorii factori: 1) poziția geografică – proximitatea față de frontiera de stat; 2) infrastructura specifică a regiunii de frontieră; 3) posibilitatea valorificării resurselor și potențialului regiunii de frontieră a țării vecine; 4) oportunitatea dezvoltării diverselor forme de cooperare internațională [44, p. 19-20].

4. În condițiile actuale, un factor esențial pentru dezvoltarea cooperării frontaliere îl reprezintă unitatea aspirațiilor de politică externă ale Republicii Moldova, României și Ucrainei în ceea ce privește consolidarea relațiilor cu Uniunea Europeană, precum și obiectivul unic al Republicii Moldova și Ucrainei de aderare la UE. Cooperarea frontalieră poate contribui semnificativ la creșterea eficienței funcționării frontierei de stat a Republicii Moldova cu România și Ucraina, prin

faptul că impune schimbarea inevitabilă a funcționalității frontierelor – de la o linie de delimitare strictă cu funcție de barare la un spațiu permeabil de interacțiune. Se constată, că niciuna dintre strategiile de dezvoltare și funcționare a frontierei de stat a Republicii Moldova nu a analizat sau abordat problema dezvoltării cooperării frontaliere.

5. Pentru dezvoltarea cooperării frontaliere, guvernele Republicii Moldova, Ucrainei și României trebuie să decidă coordonat în privința unor acțiuni comune de promovare a tuturor aspectelor cooperării frontaliere, bazate pe principiul matricei geopolitice. Republica Moldova și țările vecine corespund tuturor caracteristicilor unei astfel de matrice geopolitică, având: o politică de bună vecinătate și sprijin reciproc; politică externă unitară privind aspectele strategice ale cooperării și aderării la Uniunea Europeană și NATO; colaborare în toate domeniile – economic, cultural, social și de securitate. [33] În acest caz, frontiera de stat dintre Republica Moldova, România și Ucraina încetează să mai fie o barieră, transformând spațiul de frontieră într-o zonă de contact, în care popoarele, culturile și economiile vor fi sprijinite pentru interacțiune activă.

În **Capitolul 3 Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei prin prisma implementării în practică a cooperării internaționale și frontaliere**, este explorat conceptul și practica de formare și realizare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei; se propune un nou model de politică în domeniu, în corespundere cu interesele naționale ale țării.

Subcapitolul 3.1 Frontiera de stat a Republicii Moldova: abordări conceptuale și practice ale politicii de formare și funcționare a frontierei definește frontiera de stat și funcțiile acestora, conceptele fundamentale ale spațiului politic, ale politicii de stat în domeniul frontierei și politicii de funcționare a frontierei, subliniind importanța lor în dezvoltarea statului din poziția construirii bunelor relații de vecinătate cu țările vecine și asigurării securității naționale.

În prezent, teoretic frontiera de stat se distinge ca „o limită fixă și rigidă a suveranității a țării, precum și ca o zonă socio-geografică (de-a lungul frontierei cu țările vecine), în cadrul căreia se observă procese și fenomene de frontieră” [48]. Această concluzie și înțelegere științifică nouă a frontierei sunt foarte importante pentru studiul funcționării frontierei de stat a Republicii Moldova cu țările vecine, România și Ucraina, în primul rând pentru organizarea cooperării frontaliere.

Statutul juridic și funcțiile frontierei sunt produsul politicii în stat. Pentru Republica Moldova sunt caracteristice trei funcții principale ale frontierei: funcția de barare (de protecție), funcția de contact (social-economică) și funcția de filtrare (de aplicare a legii).

În ultimii ani, în știință a fost introdusă noțiunea de *spațiu politic*, care se caracterizează prin apropierea sistemelor politice ale țărilor vecine. Aceasta se datorează faptului că au avut loc schimbări importante pe harta politică a lumii. Pentru Republica Moldova se evidențiază schimbări în relațiile politice cu țările vecine, România și Ucraina.

Republica Moldova are frontieră de stat cu România, care nu a fost demarcată și nici nu se află în proces de demarcare până în prezent. Totodată, nu există un tratat de frontieră dintre cele două state și, prin urmare, nu este definitivat regimul juridic pentru funcționarea frontierei dintre ele. Mai mult, începând cu anul 2007, frontiera moldo-română este frontieră externă a UE.

Caracteristic frontierei de stat moldo-ucrainene este procesul de demarcare a frontierei nefinisat, prezența unui segment de frontieră cu lungimea de 453,4 km necontrolate de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova, dar și specificul frontierei cu o țară, pe teritoriul căreia este un război în deplină desfășurare, începând cu februarie 2022 până în prezent.

Analiza petrecută arată, că pe parcursul a mai bine de treizeci de ani de independență și funcționare a frontierei, Republica Moldova și-a schimbat treptat politica externă, s-a schimbat situația geopolitică și regională, relațiile cu UE și cu țările vecine au devenit favorabile pentru promovarea diferitor forme de cooperare în domeniul frontierei. Totodată, în această perioadă, politica de funcționare a frontierei de stat, nu s-a schimbat – funcțiile acesteia au fost și au rămas rigide, nu este prevăzută posibilitatea extinderii spațiului politic, economic, cultural al țării prin extinderea cooperării internaționale și frontaliere cu țările vecine. Politica de stat în domeniul frontierei nu ia în considerare suficient faptul că:

- frontiera de stat, ca un element de stat important, trebuie să funcționeze în contextul politicii de stat pentru dezvoltarea cooperării internaționale în scopul asigurării intereselor naționale. Actualmente, niciun act normativ nu prevede direcții de îmbunătățire a eficacității politicii de stat în domeniul frontierelor din poziția asigurării intereselor naționale ale Republicii Moldova;
- frontiera de stat posedă o proprietate internațională bipolară, deci nu se formează de către un singur stat, ci este determinată de îmbinarea teritoriilor adiacente ale statelor;
- dinamica schimbărilor semnificative ale relațiilor internaționale promovate de Republica Moldova face posibilă adaptarea politicii de stat în domeniul frontierei pentru dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere, ca element de contribuție la creșterea eficienței funcționării frontierei de stat în condiții moderne.

În ***subcapitolul 3.2 Analiza principalelor direcții ale politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei*** sunt explorate originile de formare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei până la integrarea conceptelor moderne MIFS, accentuând schimbările generate de apropierea de UE și impactul cooperării cu România și Ucraina.

Politica de frontieră este o categorie a științelor politice, ce reprezentă tipul și orientarea politicii interne și externe a statului contemporan, al cărei conținut constă în activitatea desfășurată de autoritățile de stat abilitate, de funcționarii publici, de instituțiile societății civile și de cetățeni

întru asigurarea intereselor naționale în spațiul de frontieră prin realizarea echilibrată a funcțiilor frontierei de stat, în dependență de amenințările reale și potențiale la adresa securității naționale.

Particularitatea politicii de frontieră constă în faptul că, având statut de politică de stat, implementarea acesteia se realizează la diferite niveluri: de la organele superioare de putere și administrație a statului până la administrația publică locală.

Constituția Republicii Moldova, Concepția politicii externe, Concepția pazei frontierei de stat a Republicii Moldova, Concepția și Strategia securității naționale a Republicii Moldova, strategiile de management integrat al frontierei, legile privind frontiera de stat, multiple acte normative, constituie baza juridică pentru reglementarea frontierei de stat, organizarea funcționării acesteia și formarea structurilor componente ale autorității de frontieră.

Se remarcă, că standardele europene de gestionare a frontierei de stat, preluate din practica gestionării frontierelor externe ale UE și implementate pe baza Strategiilor naționale MIFS (pentru perioadele 2011-2013, 2015-2017, 2018-2023) și a Programului MIFS pentru perioada 2022-2025, au îmbunătățit substanțial capacitățile naționale de gestionare a fenomenului migrațional și de combatere a criminalității transfrontaliere.

Pe de altă parte, politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei s-a îndepărtat de principalele prevederi, corespunzătoare intereselor naționale ale țării, stabilite în Concepția pazei frontierei de stat a Republicii Moldova (2003):

- finalizarea proceselor de stabilire a frontierei de stat în conformitate cu dreptul internațional (nu sunt abordate problemele demarcării frontierei de stat cu România și Ucraina);
- crearea condițiilor pentru desfășurarea activităților economice și altor tipuri de activități în spațiul de frontieră, ce vin să contribuie la dezvoltarea socio-economică a țării, la conservarea și utilizarea rațională a resurselor naturale (Problema utilizării spațiului de frontieră pentru dezvoltarea social-economică a țării, în relațiile cu țările vecine, folosirea în comun a resurselor naturale, în special a apelor, probleme ecologice majore, persistă până în prezent);
- și, în cele din urmă, organizarea cooperării frontaliere cu țările vecine, ca o direcție esențială a dezvoltării relațiilor internaționale cu România și Ucraina în domeniile cooperării economice, sociale, culturale și altor tipuri de colaborare de bună vecinătate [14], a rămas doar o intenție.

Astfel, Republica Moldova trebuie să-și formeze politica de stat în domeniul frontierei și să gestioneze frontierele, ținând cont de interesele sale naționale, pentru a asigura dezvoltarea strategică durabilă și sigură a țării, în care frontiera de stat va juca un rol important, funcționând în baza noilor principii de cooperare internațională și frontalieră. [38, p. 78]

În ***subcapitolul 3.3 Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei în contextul cooperării internaționale și frontaliere: adaptarea aspectelor conceptuale și practice***,

sunt vizate aspectele de fundamentare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei, cu impact direct asupra relațiilor internaționale, a cooperării internaționale și regionale.

O politică externă activă, prezența posibilității și necesității de dezvoltare a cooperării frontaliere, ca factor esențial pentru dezvoltarea cooperării internaționale, corespunde intereselor naționale ale Republicii Moldova și reprezintă o condiție nu doar pentru menținerea relațiilor de bună vecinătate, ci și pentru supraviețuirea statului în contextul situației instabile din regiune.

Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei trebuie să fie elaborată și implementată în baza priorităților interne și externe ale statului. În corespundere cu politica națională, prioritățile externe includ: integrarea europeană, ca obiectiv incontestabil, precum și restabilirea integrității teritoriale a statului; prioritățile interne se concentrează pe consolidarea unui stat protejat, prosper și democratic, în care toți cetățenii să poată valorifica liber întregul lor potențial individual [39].

Politica de stat în domeniul frontierei trebuie să vizeze extinderea spațiului politic, economic și cultural al Republicii Moldova, prin facilitarea contactelor, crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea comerțului, accesul bunurilor și produselor autohtone pe piața internațională.

În context, politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei trebuie formată pe baza a patru paradigme conceptuale:

1. Participarea autorităților de frontieră la politica națională privind asigurarea securității naționale, regionale și internaționale, ținând cont de situația regională complexă, riscurile și amenințările existente pentru stat și regiune în ansamblu;
2. Implicarea autorităților de frontieră în politica de stat pentru dezvoltarea cooperării internaționale comercial-economice și culturale, valorificând oportunitățile oferite de statutul favorabil de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană;
3. Elaborarea politicii de stat și participarea autorităților de frontieră la dezvoltarea cooperării internaționale cu statele vecine, în baza principiului matricei geopolitice;
4. Dezvoltarea cooperării frontaliere cu România și Ucraina, ca direcție esențială a politicii naționale de dezvoltare a cooperării internaționale.

Reieșind din situația geopolitică din regiune, se conturează următoarele priorități:

În primul rând, *la frontiera moldo-ucraineană*, în corespundere cu situația în domeniul securității frontaliere, ca urmare a războiului în desfășurare de pe teritoriul Ucrainei, abordarea funcționării frontierei de stat trebuie să respecte pe deplin cerințele politicii de asigurare a securității naționale și regionale. În acest sens, sunt relevante următoarele direcții prioritare de acțiuni:

- combaterea criminalității transfrontaliere, ce se dezvoltă ca urmare a războiului din Ucraina;
- funcționarea frontierei de stat în scopul soluționării pașnice a conflictului transnistrean.

Situația politică, dar și militară din Ucraina necesită concentrarea eforturilor autorității de frontieră a Republicii Moldova pe consolidarea funcției de barare a frontierei.

În al doilea rând, *politica de funcționare a frontierei de stat a Republicii Moldova cu România* trebuie direcționată spre asigurarea integrării Republicii Moldova în spațiul UE pe următoarele domenii: - integrarea în spațiul politic, economic și social al UE, ce presupune procesul de eliminare treptată a frontierelor externe dintre Republica Moldova și România, pentru a crea condiții de funcționare a frontierei moldovenești în corespundere cu politica de funcționare a frontierelor interne ale UE; - dezvoltarea relațiilor economice ținând cont de faptul că potențialul economic al UE este esențial pentru dezvoltarea economică a Republicii Moldova; - dezvoltarea cooperării culturale cu România, în care locuiesc comunități etnice surori cu poporul moldovenesc; - dezvoltarea cooperării frontaliere cu România și dezvoltarea regională cu statele europene.

În al treilea rând, în contextul politicii de integrare europeană, procesul de schimbare a politicii de funcționare a frontierei de stat cu UE ar trebui să înceapă cu formarea *regimului favorabil pentru funcționarea cooperării frontaliere cu România*, menit să înlocuiască funcția de barare a frontierei cu cea de contact, ce ar permite extinderea legăturilor economice, sociale și culturale în spațiul de frontieră.

Abordările conceptuale propuse pentru formarea unei noi politici de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei necesită îmbunătățirea formelor și metodelor de cooperare internațională și frontalieră în cadrul politicii naționale, și anume:

- formarea sistemului de politici de stat unitare cu implicarea organelor de frontieră pentru sporirea eficienței relațiilor internaționale, în primul rând, dezvoltarea cooperării pe diferite aspecte cu UE, România și Ucraina. Unul dintre instrumentele de soluție este mecanismul politicii de MIFS, care acoperă dimensiunea controlului proceselor transfrontaliere;
- stabilirea unor vectori comuni ai politicii de frontieră cu partea ucraineană în vederea consolidării centurii europene și regionale de securitate, un imperativ în care sunt angajate ambele țări candidate la aderarea în spațiul UE. Aceste viziuni și acțiuni comune pe aspecte de frontieră vor conduce la intensificarea cooperării internaționale în regiunea Europei de Est în vederea asigurării securității regionale, precum și vor contribui semnificativ la realizarea acordurilor și a planurilor de acțiuni cu Uniunea Europeană în procesul de aderare;
- stabilirea unor relații frontaliere eficiente cu România, cu perspectiva adoptării și promovării unei politici de frontieră comune orientată spre funcționarea pe principiul frontierei interne UE, reglementată la nivel internațional. Realizarea acestui obiectiv va reduce presiunea asupra suveranității statului și va spori potențialul țării pe scena internațională;

- promovarea politicii de orientare a UE spre sprijinirea constantă și eficientă a Republicii Moldova în consolidarea capacității de securizare a frontierei moldo-ucrainene și sporirea transparenței frontierei moldo-române, fapt care va accelera aderarea Republicii Moldova la UE.

Subcapitolul 3.4 Concluzii la capitolul 3 reprezentă rezultatele ce demonstrează necesitatea unei noi abordări de formare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei.

1. Frontierele de stat, în relațiile internaționale și diplomație, joacă un rol special. Ele nu sunt abordate doar liniar, în sensul clasic – ca o limită fixă a suveranității statului, ci și din perspectivă spațială, ca o zonă socio-geografică în cadrul căreia, de ambele părți ale frontierei se formează un spațiu de frontieră cu infrastructura aferentă, ce permite, în cadrul sistemului politicii de frontieră, de a prevedea dezvoltarea relațiilor internaționale.

2. Politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei nu a suferit schimbări semnificative de-a lungul anilor de independență, iar frontiera de stat continuă să fie un element al sistemului de securitate națională, având în principal funcția de barare și reprezentând o linie de separare a teritoriului față de țările vecine, fără a fi luată în considerare perspectiva creșterii eficienței cooperării internaționale. Lipsa demarcării precum și absența unui tratat privind frontiera de stat cu România, procesul nefinisat de demarcare a frontierei de stat cu Ucraina, împiedică stabilirea unui regim juridic clar pentru cooperarea internațională și frontalieră. [32]

3. Ținând cont de obiectivele de politică externă și internă convergente ale Republicii Moldova, României și Ucrainei, se propune integrarea în politica de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei a unei noi abordări asupra spațiului politic internațional, format dintr-un spațiu comun cu țările vecine. Spațiul format ar funcționa pe principiul unei matrice geopolitice – o politică comună de bună vecinătate și ajutor reciproc, precum și o politică externă unitară în chestiuni strategice ce privesc relațiile internaționale și cooperarea internațională.

Extinderea spațiului politic și dezvoltarea cooperării pe principiul unei matrice geopolitice ar permite schimbarea politicii de frontieră, astfel încât frontierele să nu mai fie percepute doar ca linii de separație, ci și ca oportunități pentru crearea unui spațiu internațional comun, în primul rând pentru dezvoltarea cooperării frontaliere.

4. Cooperarea frontalieră presupune colaborarea directă între teritoriile vecine ale Republicii Moldova, României și Ucrainei, situate geografic de-a lungul frontierei comune. Apropierea socioculturală și spirituală dintre Republica Moldova și România, precum și existența unor interese comune în domeniul politicii externe, economiei, ecologiei și aspectelor sociale în relația cu Ucraina, reprezintă factorii favorabili pentru dezvoltarea cooperării frontaliere, considerată un element esențial al cooperării internaționale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În cadrul prezentei lucrări de doctorat, în conformitate cu scopul și obiectivele stabilite, autorul a abordat pentru prima dată în științele politice din Republica Moldova o problemă științifico-practică semnificativă și actuală pentru țară – funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova în contextul dezvoltării cooperării internaționale și frontaliere, din perspectiva asigurării intereselor naționale și a creșterii eficienței funcționării frontierei de stat, fapt ce i-a permis să formuleze următoarele concluzii generale și recomandări.

Concluzii generale:

1. În prezent, în știință nu există o metodologie general acceptată pentru cercetarea frontierei de stat, iar instrumentarul metodologic abia începe să prindă contur. Cercetările privind politica de stat în domeniul frontierei se caracterizează prin lipsă de sistematizare, iar conceptele referitoare la frontiera de stat au, în general, un caracter descriptiv, variind considerabil în funcție de viziunea fiecărui cercetător. Aceasta duce la o înțelegere și interpretare ambiguă a funcțiilor frontierei de stat, în special din perspectiva cooperării internaționale și frontaliere.

Până în prezent, în Republica Moldova nu există o concepție științific fundamentată privind politica de stat în domeniul frontierei și o teorie a gestionării frontierei de stat din perspectiva eficienței cooperării internaționale și frontaliere, a asigurării intereselor naționale.

2. Aprofundarea teoretică insuficientă de către savanții moldoveni și străini aspectele legate de funcționarea frontierei de stat din perspectiva cooperării internaționale și frontaliere, a determinat concentrarea atenției autorului asupra problematicii teoriei și metodologiei de stabilire și funcționare a frontierei, metodelor de analiză, instrumentelor și mecanismelor de cercetare a procesului de formare și implementare a politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei de stat în ansamblu, precum și în ceea ce privește dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere, în particular.

3. Fundamentul teoretic și analitic al temei de cercetare a constituit sursele studiate: cercetările savanților teoreticieni în geopolitică privind rolul frontierelor în funcționarea spațială a statelor, ale fondatorilor teoriei despre frontieră – studiile frontierei (border studies), precum și ale cercetătorilor care studiază diverse aspecte ale înțelegerii teoretice a rolului și funcțiilor frontierei în relațiile internaționale.

4. Ca fundament practic, autorul a formulat căi concrete de soluționare a problemei cercetate, sub forma unui concept teoretic privind funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova, și a argumentat aplicarea acestuia în practică, în vederea consolidării relațiilor internaționale prin care sunt realizate interesele naționale ale statului.

5. Rezultatele cercetării științifice, au demonstrat necesitatea formulării unor idei teoretice noi pentru științele politice din Republica Moldova, precum și a unor concepte politice privind funcționarea frontierelor Republicii Moldova, și anume: spațiul politic, spațiul de frontieră, frontiera ca zonă socio-geografică cu caracter de contact, matricea geopolitică a cooperării cu România și Ucraina din perspectiva creșterii eficienței funcționării frontierelor, cooperarea frontalieră – toate fiind cercetate în cadrul științelor și practicilor socio-politice și geopolitice.

6. Se constată că, pe măsură ce importanța rolului frontierei de stat în relațiile internaționale devine tot mai clară, Republica Moldova, în cadrul acestui proces, este tot mai mult împinsă în umbra cadrului politicii europene de gestionare a frontierelor externe ale UE. Această tendință, într-un anumit sens, este avantajoasă pentru Uniunea Europeană, care transferă, într-o bună măsură, problemele legate de asigurarea securității frontierelor sale externe către frontierele Republicii Moldova. Totodată, această schimbare nu corespunde în totalitate intereselor naționale ale Republicii Moldova.

7. În prezent, în știință și în practică se consideră că sarcina principală a frontierei de stat este de a separa statele, iar expresia politicii de stat în domeniul frontierei, vizează următoarele direcții de dezvoltare: frontiera ca reglator al fluxurilor transfrontaliere; frontiera în dezvoltarea cooperării internaționale pentru asigurarea securității naționale și regionale. O astfel de abordare conceptuală privind funcționarea frontierei de stat nu permite dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere, care presupune trecerea la un model îmbinat de funcționare a frontierelor bazat pe principiul spațiului de contact cu statele vecine, cu menținerea, totodată, în mod necondiționat, a funcțiilor de barare și de filtrare în raport cu celelalte fluxuri transfrontaliere.

8. Frontiera de stat a Republicii Moldova reprezintă un element important în constituirea și dezvoltarea statului, fiind unul dintre indicatorii eficienței acestuia. Politica autorității de frontieră a fost și rămâne orientată spre funcționarea frontierei de stat ca linie de delimitare a teritoriului țării și limită fixă de delimitare a suveranității naționale.

9. Obiectivul principal realizat de frontiera de stat este asigurarea securității, ceea ce determină rolul acesteia ca parte componentă a sistemului de securitate națională. Funcția de barare este definită drept funcția principală a frontierei, fapt care, în condițiile actuale, constituie pentru Republica Moldova un factor disuasiv în dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere. Frontiera de stat a Republicii Moldova funcționează în corespundere cu Concepția MIFS, implementată la insistența UE și care corespunde intereselor europene în partea ce ține de asigurarea securității frontierelor externe ale UE. În acest format, Concepția MIFS nu întruchipează deplin interesele naționale ale Republicii Moldova.

Autorul consideră necesar să formuleze unele **recomandări** pentru dezvoltarea politicii de stat în domeniul frontierei, precum și a practicii de funcționare a frontierei de stat.

1. Se propune pentru autoritățile statului cu competențe la frontieră:

- să abordeze frontiera de stat ținând cont de importanța spațiilor de frontieră și regiunilor de frontieră ca teritorii specifice cu caracteristici necesare: politice, economice, culturale și de altă natură pentru dezvoltarea cooperării politice, social-economice și culturale;
- să dezvolte cooperarea frontalieră cu țările vecine, aflate în aceeași matrice geopolitică de cooperare pe probleme de politică externă și în procesele de dezvoltare economică, socială și culturală internă;
- schimbarea rolului frontierei de stat ca rezultat și în legătură cu formarea unităților integraționiste în veriga Republica Moldova-România-Ucraina.

2. Se recomandă introducerea în științele politice din Republica Moldova a conceptelor inovatoare cu caracter teoretico-conceptual, formulate și fundamentate în cercetare, care extind teoria științelor politice în domeniul dezvoltării cooperării internaționale și frontaliere, și anume: spațiul politic, spațiul de frontieră, frontiera ca zonă socio-geografică, matricea geopolitică pentru cooperarea frontalieră, cooperarea frontalieră.

3. Recomandăm Parlamentului Republicii Moldova completarea Legii 28/2024 „Cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova" cu următoarele prevederi:

- sistemul de management integrat al frontierei de stat a Republicii Moldova - activitate direcționată și coordonată a autorităților publice ale Republicii Moldova pentru asigurarea securității frontaliere, dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere.
- cooperare frontalieră – formă de cooperare între Republica Moldova cu statele vecine, în limitele teritoriilor situate geografic de-a lungul frontierei de stat, cu scopul utilizării în comun a particularităților, resurselor și potențialului teritoriilor de frontieră pentru sporirea eficienței cooperării social-economice, ecologice și culturale și de altă natură;
- spațiu de frontieră – include frontiera de stat, zona de frontieră, sectorul moldovenesc al apelor de frontieră și spațiul aerian corespunzător, punctele de trecere a frontierei de stat și obiectivele limitrofe din interiorul țării, stabilite prin tratate internaționale bilaterale încheiate cu statele vecine, cu respectarea principiilor și normelor dreptului internațional;
- teritoriu de frontieră – parte a teritoriului unui stat situat de-a lungul frontierei de stat și către interior pe o distanță stabilită de cadrul normativ în vigoare, în limitele cărora se realizează cooperarea frontalieră cu țările vecine.

4.Recomandăm Guvernului Republicii Moldova:

- să promoveze cooperarea interstatală dintre Republica Moldova, România și Ucraina pe principiul matricei geopolitice – o politică comună de bună vecinătate, o politică externă unitară în chestiuni strategice, în vederea atingerii obiectivelor geopolitice și a cooperării frontaliere ca formă de colaborare social-economică și culturală în regiunile de frontieră.
- să organizeze cooperarea frontalieră a Republicii Moldova cu România și Ucraina prin schimbarea politicii de funcționare a frontierelor de la principiul liniilor de separare la formarea spațiului comun de contact pentru cooperare;
- să inițieze dialogul cu România și Ucraina pentru dezvoltarea cooperării între teritoriile de frontieră în domeniul economiei, ecologiei, utilizării resurselor de apă, dezvoltării culturii, patrimoniului istoric și cultural etc.;
- să orienteze politica de stat în domeniul frontierei, în cadrul procesului de dezvoltare a cooperării internaționale, spre crearea infrastructurii necesare, dotarea tehnică pentru gestionarea eficientă a frontierelor, atingerea unui nivel înalt de securitate a acestora și crearea condițiilor favorabile pentru cooperarea teritoriilor de frontieră;
- să fie semnat un tratat privind frontiera de stat cu România și acorduri bilaterale cu țările vecine referitoare la regimul de funcționare a frontierei de stat în cadrul cooperării frontaliere;
- să fie demarcată frontiera Republicii Moldova cu România și finalizată demarcarea cu Ucraina;
- să fie învestit Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova: cu atribuții privind implementarea politicii de stat în domeniul frontierei, în vederea dezvoltării cooperării frontaliere, precum și a cooperării internaționale în domeniile comercial-economic, social și cultural; cu împuterniciri privind coordonarea tuturor domeniilor de activitate ale structurilor sistemului frontierei de stat, care vizează asigurarea securității frontierei, dezvoltarea cooperării internaționale și frontaliere, cu asumarea responsabilităților aferente. În vederea sporirii nivelului de gestionare a frontierelor, să fie realizată, împreună cu autoritățile de resort din România și Ucraina, o analiză periodică a riscurilor și amenințărilor care pot afecta cooperarea internațională și frontalieră.

Având în vedere complexitatea tot mai accentuată a procesului de legitimare a puterii de stat (dificultatea asigurării suveranității) și turbulențele dezvoltării globale, legate de formarea unei noi ordini mondiale, în cadrul statelor naționale pentru care integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor constituie atribute esențiale, se va accentua tendința de a asigura suveranitatea lor reală. De aceea, se consideră necesară regândirea modului de interpretare a statului în teoria și practica politică, ceea ce, în mod inevitabil, impune o nouă abordare teoretică a rolului frontierei de stat în procesele interne și în relațiile internaționale. Astfel, perspectivele cercetării acestei probleme științifice constau în analiza aprofundată a dinamicii schimbării rolului frontierelor de stat în formarea strategiei de politică externă a statului.

BIBLIOGRAFIE

1. AELENEI, Victor. Început de delimitare a frontierelor românești si consfințirea lor în documente juridice. [online] [citat: 14.11.2024]. Disponibil: https://www.armyacademy.ro/buletin/articole/bul2ro_2006/a4.pdf.
2. ALBU, Natalia, CULICOVSCHI, Constantin. Conceptul de frontieră în analiza securității naționale: perspectiva europeană a securității de frontieră. În: *Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale Nr. 4 (30)*, 2013, p. 65-78. ISSN 1857-1999.
3. ALLMANG, Sedrick. Frontières – Géopolitique des Amériques. Migrations, développement économique, tensions politiques. [online] [citat: 26.08.2024] Disponibil: https://clio-prepas.clionautes.org/frontieres-geopolitique-des-ameriques.html.
4. ASHLEY, Richard K. Political Realism and Human Interests. In: *Oxford University Press International Studies Quarterly*, Vol. 25, No. 2, 1981, pp. 204-236. ISSN: 0020-8833.
5. BENIUC, Valentin. Instrumente de realizare a interesului și securității naționale în contextul integrării europene (cazul Republicii Moldova.). În: *Consolidarea administrației publice în contextul edificării statului de drept în Republica Moldova. Materialele conferinței științifice internaționale*. Chișinău: AAP, 2007.
6. BULL, Hedley. The Anarchical Society. A Study of Order in World Politics. Fourth Edition. Palgrave Macmillan, 2012, 368 p. ISBN: 978–0–231–16129–9.
7. BURIAN, Alexandru. Introducere în practica diplomatică şi procedura internațională. „Cartier", 2000, 291 p. ISBN: 9789975790444.
8. BURIAN, Alexandru. Relațiile internaționale, politica externă şi diplomația: Curs de lecții. CEP USM, 2007, 448 p. ISBN 978-9975-70-193-8.
9. BURIAN, Alexandru. Unele aspecte privind perspectivele geopolitice ale statalității moldovenești. În: „*Administrația Publică*", Nr. 2(58), 2008, p. 40-52. ISSN 1813-8489.
10. BUZILĂ, Varvara. Hotarul şi semnele de hotar în satul tradițional. În: *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, nr. 5, 2005. P. 57-88. ISSN: 1583-6819.
11. CĂLDARE, Gheorghe. Politica externă a Republicii Moldova. În: *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice*. Univ. de Stat din Moldova; coord.: Valentina Teosa. Chișinău: CEP USM, 2016. 546 p., p. 40. ISBN 978-9975-71-828-8.
12. CEBOTARI, Svetlana. LUNGU, Valeriu. Securitatea frontierei de stat a Republicii Moldova în contextul agresiunii militare a Federației Ruse asupra Ucrainei. În: *Moldoscopie*, Nr. 1(100), 2024, p. 34-44. ISSN: 1812-2566.
13. CIOROIANU, Adrian. Geopolitica Matrioşkăi. Rusia postsovietică în noua ordine mondială. București: Editura „Curtea Veche", 2009, 392 p. ISBN: 978-973-669-783-8.
14. Concepția pazei frontierei de stat a Republicii Moldova, Hotărârea Parlamentului nr. 479 din 04.12.2003, punct 7. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 6-12, art. 91.
15. Constituția Republicii Moldova, nr. 1 din 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 466, art. 635.
16. ERHAN, Ianuș. Managementul integrat al frontierei – noțiune, concept și condiții de implementare. [online] [citat: 23.08.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/72-82_5.pdf.
17. HARDWICK, Ian James. Pushing the Boundaries of Roman Britain – Landscape, Frontier and Identity in Northern Britannia. University of York, 2021. 326 p.
18. HOBBING, Peter. Integrated Border Management at the EU Level. Centre for European Policy Studies Working Document No. 227/August 2005. ISBN: 92-9079-586-4.
19. JUC, Victor. Edificarea relațiilor internaționale postrăzboi rece: aspecte teoretico-metodologice și replieri geostrategice. Teză de doctor habilitat în politologie. Chișinău, 2012, 263 p.
20. KISSINGER, Henry. Diplomația. Trad. de Mircea Ștefancu și Radu Paraschivescu. Ed. a 5-a. București: Editura ALL, 2018, 769 p. ISBN 978-606-587-529-6.

21. LAVRIC, Aurelian. Provocările de securitate ale Moldovei la frontiera estică a Uniunii Europene în contextul reconfigurării spațiului geopolitic. În: *Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Spațiul european de securitate: provocări, oportunități, perspective de integrare”*. Chișinău, 11.10.2019, p. 43-52. ISBN: 978-9975-56-717-6.
22. MAIOR, George Cristian. Incertitudine. Gândire strategică și relații internaționale în secolul XXI. Editura RAO, 2014, 304 p. ISBN: 978-606-609-650-8.
23. MALIȚA, Mircea. Mare și mic. București: Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I.C.Brătianu”, 2017, 194 p. ISBN: 978-606-8656-36-6.
24. MERISALO, Olli. Frontiers in the Middle Ages. Louvan la Neuve, 2006, 761 p. ISBN: 978-2-503-52420-7.
25. MORGENTHAU, Hans J. Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. McGraw-Hill Education, 2005, 752 p. ISBN: 978-0072895391.
26. NEWMAN, David. Borders and Bordering. Towards an Interdisciplinary Dialogue. In: *European Journal of Social Theory*, 2006, p. 171-186. ISSN: 1368-4310.
27. ORZEATA, Mihail. Comunicare și diplomație în secolul 21. Editura „Cartea Românească”, 2024, 252 p. ISBN: 9786060573159.
28. PAIU, Dana. Integrarea europeană a Republicii Moldova: realități geopolitice. În: *Relații Internaționale Plus. Revistă ştiinţifico-practică* Nr. 2 (18) 2020, 228 p., p. 31-38. ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393.
29. PAIU, Dana. Matrice geopolitică – factor de modelare a politicii externe a Republicii Moldova. În: *Materialele Conferinței Internaționale Jean Monnet „Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității”*. Chișinău: "Print-Caro" SRL , 2023. 362 p., p. 106-115. ISBN: 978-9975-165-94-5.
30. PRESCOTT, John Robert Victor. Political Frontiers and Boundaries. Allen & Unwin, 1987, 315 pp. ISBN: 9780043410301.
31. **RADU, Corneliu.** Functioning of the state border of the Republic of Moldova in the context of the development of international cooperation. The dialectic connection. În: *Moldoscopie*, nr. 1(100) / 2024, p. 45-57. ISSN 1812-2566 /ISSNe 2587-4063.
32. **RADU, Corneliu.** Gestionarea frontierelor UE în contextul politicii europene de vecinătate – experiența Republicii Moldova. În: „*Legea și Viața”, Nr. 1(377), 2024*, p. 95-104. ISSN 2587-4365.
33. **RADU, Corneliu.** Politica de stat a Republicii Moldova privind managementul frontierelor şi cooperarea transfrontalieră: abordări practice. În: Revista Universul Juridic, nr. 2/2023, p. 117-134, ISSN 2393-3445.
34. *RATZEL, Friedrich.* Politische Geographie oder die Geographie der Staaten, des Verkehres und des Krieges. De Gruyter Oldenbourg, 1903, 855 p. ISBN: 978-3486733778.
35. RUGGIE, John Gerald. The False Premise of Realism. In: *International Security*, Vol. 20, No. 1,1995, pp. 62-70. ISSN: 1531-4804.
36. SACA, Victor. Interesele politice şi relaţiile politice: dimensiuni tranzitorii. Chișinău: USM, 2001, 477 p. ISBN 9975-70-044-6.
37. SAKOVICI, Vasili. **RADU, Corneliu.** Borders in the context of historical evolution: conceptual, philosophical and practical discourse. În: Relații internaționale. Plus. Revistă științifico-practică nr. 2/2021, p. 170-186. ISSN 1857-4440 /ISSNe 2587-3393.
38. SAKOVICH, Vasili. **RADU, Corneliu**. Politica de frontieră și cooperarea internațională a Uniunii Europene în contextul asigurării securității frontaliere. În: *Anale ştiinţifice ale Academiei „Stefan cel Mare” a MAI al RM: ştiinţe juridice*, nr. 20/ 2024, p. 65-80. ISSN 1857-0976, E-ISSN 2953-6898.
39. Strategia securității naționale a Republicii Moldova. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, nr. 391 din 15.12.2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 17-19, art. 28.

40. Technical and Operational Strategy for European Integrated Border Management. Warsaw, FRONTEX, 2019, 90 pp. ISBN: 978-92-9471-382-7.
41. TEOSA, Valentina. Vasilescu, Grigore. CIOBU, Emil. Serviciul diplomatic: teorie și practică: Suport de curs. Univ. de Stat din Moldova, CEP USM, 2011, 391 p. ISBN 978-9975-70-722-0.
42. UNGUREANU, Veaceslav. Redimensionarea arhitecturii geopolitice a sistemului internațional: Postrăzboi rece: adversități geostrategice și replieri de securitate. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, ÎS FEP "Tipografia Centrală", 2020, 236 p. ISBN 978-9975-3430-0-8.
43. WELLS, Peter S. How Ancient Europeans Saw the World: Vision, Patterns, and the Shaping of the Mind in Prehistoric Times. Princeton University Press, 2012, 304 p. ISBN: 978-0691143385.
44. БАКЛАНОВ, Пётр. ЗЫКОВ, Александр. ШИНКОВСКИЙ, Михаил. Трансграничный регион: понятие, сущность, форма: монография. Владивосток: «Дальнаука», 2010, 275 с. ISBN: 9785804410750.
45. БАРЫГИН, Игорь. Основы регионоведения. М.: «Гардарики», 2007, 399 с. ISBN: 978-5-8297-0313-4.
46. ВОЙНИКОВ, Вадим. Правовое регулирование Европейского пространства свободы, безопасности и правосудия: монография. Калининград: Изд-во БФУ им. И. Канта, 2013. 397 с. ISBN: 978-5-9971-0243-2.
47. ВОЙНИКОВ, Вадим. Реформирование законодательства Европейского Союза о границах в свете миграционного кризиса в Европе. В: *Труды Института Государства и Права РАН / Proceedings of the Institute of State and Law of the RAS № 1(59)2017*. ФГБУН Институт государства и права РАН, 2017, с. 125-140, ISSN: 2073-4522.
48. КОЛОСОВ Владимир, МИРОНЕНКО Николай. Геополитика и политическая география: Учебник для студентов вузов. М.: «Аспект-Пресс», 2001. 479 с. ISBN 5-7567-0143-5.
49. КОЛОСОВ, Владимир. ТУРОВСКИЙ, Ростислав. Современные государственные границы: новые функции в условиях интеграции и приграничное сотрудничество. В: *Известия РАН. Серия географическая*, 1997, № 5, с. 106–113. ISBN: 978–5–6048711–2–6.
50. ПИВОВАРОВ Дмитрий. Граница. Современный философский словарь. Деловая книга, 2015, 822 с. ISBN 978-5-8291-1712-2.
51. ПОПОВ, Виктор. Современная дипломатия: теория и практика. Москва: «Международные отношения», 2010. 572 с. ISBN 978-5-7133-1363-0.
52. ПОЗНЯКОВ, Эльгиз. Геополитика. Москва: Редакционная группа "Прогресс-Культура", 1995, 96 с. ISBN: 5-01-004528-1.
53. РОМАН, Александр. НАЗАРИЯ, Сергей. Молдавское государство в системе современных международных отношений. În: *Проблемы управления. Научно-практический журнал Академии Управления при Президенте Республики Беларусь*, № 1 (26), январь - март 2008, с. 52 – 57. ISSN: 2071-3711.
54. САКОВИЧ, Василий. Национальная безопасность Республики Молдова в контексте современных процессов глобализации и интеграции: теория, методология, прикладной анализ. Учебно-методическое пособие. Кишинёв, 2016, 570 с. ISBN: 978-9975-56-308-6.
55. ТЕМУШЕВ, Виктор. Московское великое княжество. Территория и границы. Конец XIII – начало XIV века. Квадрига, 2022 г., 328 с. ISBN: 978-5-91791-422-0.
56. ХАУСХОФЕР, Карл. О геополитике. Работы разных лет. Москва: «Мысль», 2001, 426 с. ISBN: 5–244–00885–4.
57. ЦВЕТКОВА, Ольга. Территория и границы: внутристрановое и межрегиональное измерения. Москва: «Логос», 2014, 132 с. ISBN: 978-5-98704-792-7.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice din alte baze de date acceptate de către ANACEC

1. САКОВИЧ, В., **РАДУ, К.** Границы в контексте исторической эволюции: концептуально-философский и практический дискурс. // Borders in the context of historical evolution: conceptual, philosophical and practical discourse. În: *Relații Internaționale Plus*, nr. 2 (20) 2021, pag. 47-65, 170-186. ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393. (categoria B)
2. **RADU, C.** Reflections on practical approaches to the implementation of the republic of Moldova's state policy for border management to improve cross-border cooperation. În: *Relații Internaționale Plus*, nr. 2 (22) 2022, pag. 181-195, ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393. (categoria B)
3. **RADU, C.** politica de stat a Republicii Moldova privind managementul frontierelor şi cooperarea transfrontalieră. Abordări practice. În: *Universul Juridic*, nr. 2, 2023, pag. 117-134. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/181115. (categoria B)
4. **RADU, C.** Functioning of the state border of the Republic of Moldova in the context of the development of international cooperation. The dialectic connection. În: *Moldoscopie*, anul 28 (2024), nr. 1 (100), pag. 45-57, ISSN 1812-2566, E-ISSN 2587-4063. (categoria B)
5. **RADU, C.** Gestionarea frontierelor Uniunii Europene în contextul politicii europene de vecinătate – experiența Republicii Moldova. În: *Legea și Viața*, nr. 1, 2024, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373. (categoria B)
6. SACOVICH, V. **RADU, C.** Politica de frontieră și cooperarea internațională a Uniunii Europene în contextul asigurării securității frontaliere. // Border policy and international cooperation of the European Union in the context of ensuring border security. În: *Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al RM: științe juridice*, nr. 20/2024, pag. 65-80, ISSN 1857-0976. (categoria B)

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC

7. **RADU, C.** Particularități cu privire la funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova în condiții moderne. În: *Sintezele investigațiilor doctorale în domeniul științelor politico-administrative și economice*, 2022, pag. 18-24, ISBN 978-9975-3418-1-3.
8. САКОВИЧ, В. **РАДУ, К.** Государственная граница в дискусе современных процессов эволюции роли и функций государства. În: *Сборник материалов X Форум вузов инженерно-технологического профиля союзного государства*, 2021, pag. 209-211, ISBN 978-985-583-737-5.
9. **RADU, C.** Securitatea frontierei conformă aquis-ului european – contribuție la ordinea și securitatea publică a Republicii Moldova. În: *European integration through the strengthening of education, research, innovations in Eastern Partnership Countries. Second edition*, 2022, pag. 147-155, ISBN 978-9975-165-23-5.
10. **RADU, C.** Development perspective of the state border management system of the Republic of Moldova in the context of improving the effectiveness of international relations. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective"*, ediția a VI-a, 25.04.2024, pag. 610-616. Academia „Ștefan cel Mare" a MAI. ISSN 2587-4365.
11. **RADU, C.** Securitate prin cooperare: parteneriate frontaliere ale Republicii Moldova cu țările vecine și influența lor asupra securității naționale și funcționării frontierei de stat. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Provocări actuale în securitatea frontierei și protecția internațională"*, ediția 1, 10.04.2025. Universitatea de Stat din Moldova.

ADNOTARE

RADU Corneliu, „Frontiera de stat a Republicii Moldova în contextul dezvoltării cooperării internaționale și frontaliere”, teză de doctor în științe politice, Chișinău, 2025.

Structura tezei de doctor: introducere; trei capitole; concluzii și recomandări; adnotare în limba română, engleză și rusă; listă de abrevieri; 7 anexe și bibliografie din 273 de titluri.

Cuvinte-cheie: frontieră, politică, cooperare, internațională, frontalieră, integrare, Republica Moldova, Uniunea Europeană.

Scopul lucrării constă în identificarea rolului și evaluarea semnificației frontierei de stat, precum și în analiza noilor abordări teoretico-conceptuale privind funcțiile acesteia în implementarea politicii de stat în domeniul cooperării internaționale, prin valorificarea mecanismelor practice ale cooperării frontaliere, în corespundere cu strategia de integrare europeană.

Obiectivele cercetării: analiza istoriografiei cercetării evoluției conceptului de „frontieră”, ca factor esențial al relațiilor internaționale; identificarea abordărilor teoretice și determinarea metodologiei de cercetare a cooperării internaționale și frontaliere prin prisma funcționării frontierei de stat; analiza politicii de frontieră și cooperării internaționale a UE în contextul asigurării securității frontaliere; studiul aspectelor științifico-conceptuale și organizatorico-practice ale cooperării frontaliere a Republicii Moldova cu România și Ucraina; determinarea relației dialectice dintre funcționalitatea și eficacitatea frontierei de stat în cadrul cooperării internaționale a Republicii Moldova cu UE și țările vecine; analiza abordărilor conceptuale și practice privind politica de formare și funcționare a frontierei de stat a Republicii Moldova; analiza principalelor direcții ale politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei; argumentarea necesității și căilor de adaptare a aspectelor conceptuale și practice ale politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul frontierei în contextul cooperării internaționale și frontaliere; elaborarea concluziilor și recomandărilor la tema cercetată.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării: în cadrul prezentei cercetări științifice, pentru prima dată în Republica Moldova, este analizat în mod complex, din perspectivă politologică, fenomenul frontierei de stat în calitate de instrument al relațiilor internaționale și al cooperării frontaliere. Pe baza analizei unui număr mare de fapte, procese social-istorice și politice, autorul argumentează științific că implicarea structurilor frontierei de stat în cooperarea internațională cu țările Uniunii Europene și în cooperarea frontalieră cu statele vecine – România și Ucraina – constituie o direcție strategică esențială pentru sporirea eficienței implementării politicii de integrare europeană.

Originalitatea cercetării constă în aplicarea teoriei de natură interdisciplinară, precum și în utilizarea abordărilor teoretice de bază ale științei relațiilor internaționale și diplomației pentru înțelegerea și analiza obiectului de studiu.

Problema științifică soluționată constă în elaborarea unui nou concept teoretic privind funcționarea frontierei de stat a Republicii Moldova și în fundamentarea aplicării sale practice, în vederea consolidării relațiilor internaționale prin care sunt realizate interesele naționale ale statului.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în elaborarea unui fundament teoretico-metodologic privind tema cercetării, care, în opinia noastră, poate servi drept reper pentru investigarea diverselor forme de manifestare ale politicii de frontieră a statului.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în concluziile elaborate de autor, cu relevanță concretă pentru factorii de decizie implicați în formarea politicii de frontieră, pentru autoritățile publice competente în gestionarea proceselor de funcționare a frontierei de stat, precum și pentru reprezentanții structurilor statului responsabile de politica externă.

Conținutul lucrării poate fi folosit ca suport teoretic și empiric în elaborarea cursurilor universitare.

Implementarea rezultatelor științifice: este reflectată în tezele conferințelor naționale și internaționale, în articole publicate în reviste de specialitate din țară și de peste hotare; în activitatea didactică a autorului, dar și cea de membru în cadrul grupului de lucru guvernamental „Justiție, Libertate și Securitate” (HG nr. 38 din 03.02.2023) pentru implementarea „Mecanismului de coordonare a Procesului de Integrare Europeană a Republicii Moldova”, instituit prin HG nr. 868 din 14.12.2022, precum și de membru al grupului de lucru interinstituțional pentru elaborarea Programului de MIFS pentru perioada 2026-2030.

ANNOTATION

RADU Corneliu, „The state border of the Republic of Moldova in the context of the development of international and cross-border cooperation", PhD thesis in political science. Chisinau, 2025.

The thesis structure: Introduction; three chapters; conclusions and recommendations; abstract in Romanian, English, and Russian; list of abbreviations; 7 appendices; and a bibliography comprising 273 titles.

Keywords: border, policy, cooperation, international, cross-border, integration, Republic of Moldova, European Union.

The aim of the work: is to identify the role and assess the significance of the state border, as well as to analyze new theoretical and conceptual approaches to its function in the implementation of state policy in the field of international cooperation, by capitalizing on the practical mechanisms of cross-border cooperation, in accordance with the European integration strategy.

The research objectives: to analyze the research historiography of the evolution of the concept of "border" as an essential factor in international relations; to identify the theoretical approaches and to establish the research methodology for international and cross-border cooperation through the lens of state border functioning; to analyze the EU's border policy and international cooperation in the context of border security assurance; to research the scientific-conceptual and organizational-practical aspects of the Republic of Moldova's cross-border cooperation with Romania and Ukraine; to determine the dialectical relationship between the functionality and effectiveness of the state border in the framework of the Republic of Moldova's international cooperation with the EU and neighboring countries; to analyze the conceptual and practical approaches regarding the policy of establishment and functioning of the Republic of Moldova's state border; to analyze the main directions of the Republic of Moldova's state border policy; to justify the need and ways of adapting the conceptual and practical aspects of the Republic of Moldova's state border policy in the context of international and cross-border cooperation; to develop conclusions and recommendations on the research topic.

The scientific novelty and originality: In the present scientific research, for the first time in the Republic of Moldova, the phenomenon of the state border is comprehensively analyzed from a political science perspective, as an instrument of international relations and cross-border cooperation. Based on the analysis of a large number of facts, socio-historical and political processes, the author scientifically argues that the involvement of state border structures in international cooperation with European Union countries and in cross-border cooperation with neighboring states – Romania and Ukraine – represents a strategic direction of essential importance for increasing the effectiveness of implementing the European integration policy.

The originality of the research lies in the application of an interdisciplinary theoretical approach, as well as in the use of fundamental theoretical frameworks from the field of international relations and diplomacy to understand and analyze the object of study.

The results that contribute to the solution of the important scientific problem: consists in the development of a new theoretical concept regarding the functioning of the state border of the Republic of Moldova and in the substantiation of its practical application, with the aim of strengthening international relations through which the national interests of the state are achieved.

The theoretical significance: resides in the development of a theoretical and methodological foundation for the research topic, which, in our view, can serve as a reference point for investigating the various forms of manifestation of the state border policy.

The applicative value of the research: lies in the conclusions developed by the author, which have concrete relevance for decision-makers involved in shaping border policy, for public authorities responsible for managing the functioning of the state border, as well as for representatives of state structures responsible for foreign policy.

The implementation of the scientific results: is reflected in the theses presented at national and international conferences, in articles published in specialized journals both in the country and abroad; in the author's teaching activity, as well as in their role as a member of the governmental working group "Justice, Freedom and Security" (GD No. 38 of 03.02.2023) for the implementation of the "Coordination Mechanism of the European Integration Process of the Republic of Moldova," established by GD No. 868 of 14.12.2022, as well as a member of the interinstitutional working group for the development of the IBM Program for the period 2026–2030.

АННОТАЦИЯ

РАДУ Корнелиу, «Государственная граница Республики Молдова в контексте развития международного и приграничного сотрудничества», диссертация на соискание ученой степени доктора политических наук, Кишинёв, 2025

Структура диссертации: введение; три главы; выводы и рекомендации; аннотации на румынском, русском, английском языках, список аббревиатур, 7 приложений и библиография из 273 работ.
Ключевые слова: граница, политика, сотрудничество, международное, приграничное, интеграция, Республика Молдова, Европейский Союз.
Цель работы: выявить роль государственной границы, ее новые теоретико-концептуальные подходы к реализации государственной политики международного сотрудничества с использованием практических механизмов приграничного сотрудничества в соответствии со стратегией европейской интеграции.
Задачи исследования: анализ историографии исследования развития концепта «граница» как существенного фактора международных отношений; определение теоретических подходов и методологии исследования международного и приграничного сотрудничества через призму функционирования государственной границы; анализ пограничной политики и международного сотрудничества ЕС в контексте обеспечения пограничной безопасности; изучение научно-концептуальных и организационно-практических аспектов приграничного сотрудничества РМ с Румынией и Украиной; определение диалектической связи между функциональностью и эффективностью государственной границы в рамках международного сотрудничества РМ с ЕС и соседними странами; анализ концептуальных и практических подходов к политике формирования и функционирования государственной границы РМ; анализ основных направлений государственной политики РМ в области границы; обоснование необходимости и путей адаптации концептуальных и практических аспектов государственной политики РМ в области границы в контексте международного и приграничного сотрудничества; выработка выводов и рекомендаций по теме.
Новизна и научная оригинальность работы: в данном научном исследовании впервые, в РМ, комплексно, с политологической точки зрения анализируется феномен государственной границы в качестве инструмента международных отношений и приграничного сотрудничества. На основе анализа множества фактов, социально-исторических и политических процессов, автор обосновывает, что участие структур государственной границы в международном сотрудничестве со странами ЕС, приграничном сотрудничестве со странами-соседями, является крайне важным государственным направлением повышения эффективности реализации политики Европейской интеграции.
Оригинальность исследования заключается в применение теории междисциплинарного характера, а также в использование базовых теоретических подходах науки о международных отношениях и дипломатии, к пониманию и анализу предмета исследования.
Решённая научная проблема: заключается в разработке нового теоретического концепта функционирования государственной границы РМ и обоснования его практической реализации, для укрепления международных отношений, посредством которых реализуются национальные интересы.
Теоретическая значимость диссертации: состоит в разработке теоретико-методологической основы темы исследования, которую, на наш взгляд, можно использовать в качестве ориентира в исследование различных проявлений государственной пограничной политики.
Прикладная ценность работы: состоит в разработанных автором выводах, имеющих определенное значение для политиков, формирующим пограничную политику и государственным органам, занимающимися управлением процессом функционирования государственной границы, а также для представителей структур занимающимися внешней политикой. Содержание работы может быть использовано при разработке университетских курсов.
Применение научных результатов: отражены в тезисах национальных и международных конференций, в статьях, опубликованных в профильных изданиях в стране и за рубежом; в преподавательской деятельности, в участие автора в качестве члена рабочей группы «Правосудие, Свобода и Безопасность» (ПП № 38 от 03.02.2023) по внедрению Механизма координации процесса европейской интеграции РМ, учреждённого ПП № 868 от 14.12.2022, и меж институциональной рабочей группы по разработке Программы ИМГ на 2026-2030 год.

RADU CORNELIU

FRONTIERA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII COOPERĂRII INTERNAȚIONALE ȘI FRONTALIERE

SPECIALITATEA 562.01 TEORIA ŞI METODOLOGIA RELAŢIILOR INTERNAȚIONALE ŞI A DIPLOMAȚIEI

Rezumatul tezei de doctor în științe politice

Aprobat spre tipar: 14.07.2025
Hârtie ofset. Tipar ofset
Coli de tipar: 2,75
Formatul hârtiei: 60x90/16
Tiraj: 30 ex.
Comanda nr. 20

Centrul Editorial-Poligrafic al USM,
str. A. Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009
e-mail: cep1usm@mail.ru